

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MANKAMASINING QARORI

20 21 yil « 28 » iyun

№ 395

Toshkent sh.

Ўзбекистон Республикасида геодезия ва картография соҳасини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

“Геодезия ва картография фаолияти тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Лицензиялаш ва рухсат бериш тартиб-таомилларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2020 йил 24 августдаги ПФ-6044-сон Фармони ижросини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган геодезия ва картографияга доир материалларни (маълумотларни) экспертизадан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом 1-иловага мувофиқ;

Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланадиган мутахассисларнинг малакасини ошириш ва уларга малака сертификатини бериш тартиби тўғрисидаги низом 2-иловага тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг 3-иловага мувофиқ айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

3. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни бир ой муддатда ушбу қарорга мувофиқлаштирайсин.

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг молия-иқтисодиёт ва камбағалликни қисқартириш масалалари бўйича ўринбосари – иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазири Ж.А. Қўчқоров ва Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси раиси Ш.Д. Кудбиев зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2021 йил “ 28 ” июндаги 395 -сон қарорига
1-илова

**Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан
молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия
ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган
геодезия ва картографияга доир материалларни (маълумотларни)
экспертизадан ўтказиш тартиби тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Мазкур Низом Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган геодезия ва картографияга доир материалларни (маълумотларни) экспертизадан ўтказиш тартибини белгилайди.

2. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар) – ахборотни қайд этиш тури ва усулидан қатъи назар, геодезия ва картография фаолияти амалга оширилаётганда олинган геодезия, нивелир, гравиметрия ўлчовларининг, аэрокосмик ва картографик тасвирларнинг барча якуний ва оралик натижалари;

Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларнинг ижрочилари (кейинги ўринларда – ишлар ижрочилари) – давлат бошқаруви органлари, хўжалик бирлашмалари, геодезия ва картография фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатномага эга бўлган юридик шахслар.

3 “Геодезия ва картография фаолияти тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 31-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик бўлган геодезия ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар) экспертизадан ўтказилиши лозим.

Экспертиза Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик қуйидаги геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар)га нисбатан амалга оширилади:

ер шаклининг ва ташқи гравитация майдонининг параметрларини аниқлаш;

давлат геодезия, нивелир, гравиметрия тармоқларини, геодезик зичлаштириш тармоқларини ташкил этиш, ривожлантириш ва ишлаш ҳолатида сақлаб туриш;

график, рақамли, фотосурат шаклидаги ва бошқа шакллардаги давлат топографик хариталари ҳамда режаларини яратиш, янгилаш ва нашр этиш;

ернинг картографик мониторингини, уни масофадан туриб зондлашни ва геодинамика тадқиқотларини амалга ошириш;

сунъий йўлдош навигация тизимларининг ишлашини таъминлаш учун геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар)ни яратиш;

Фазовий маълумотларнинг миллий инфратузилмасини яратиш, ривожлантириш ва унинг фаолият кўрсатишини таъминлаш;

Миллий географик ахборот тизимини, умумдавлат аҳамиятига молик бошқа географик ахборот тизимларини яратиш ва юритиш;

геодезия-картография давлат кадастрини юритиш;

Ўзбекистон Республикасининг давлат картография-геодезия фондини шакллантириш ва юритиш;

умумгеографик, сиёсий-маъмурий, илмий-маълумотга оид ва бошқа мавзули хариталар ҳамда тармоқлараро аҳамиятга молик атласлар, картографик ўқув қўлланмаларини яратиш ва нашр этиш;

Ўзбекистон Республикасининг давлат чегарасини делимитация, демаркация (редемаркация) қилиш ва унинг ўтиш чизиғини текшириш бўйича ишларни зарур геодезия, картография ҳамда гидрографияга доир ишлар, материаллар (маълумотлар) билан таъминлаш;

геодезия ва картографияга оид ишларни бажаришда ўлчовлар бирлигини ва метрология назоратини таъминлаш;

географик объектларнинг номларини белгилаш, меъёрлаштириш, давлат рўйхатидан ўтказиш, улардан фойдаланиш ва уларни сақлаш, шунингдек, Географик объектлар номларининг давлат реестрини юритиш;

геодезия ва картография фаолиятини техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларни ишлаб чиқиш;

ушбу бандда назарда тутилган йўналишлар бўйича илмий-тадқиқот, тажриба-конструкторлик ва тажриба-технологик ишларни амалга ошириш;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорларига биноан амалга ошириладиган, натижалари умумдавлат аҳамиятига молик бошқа геодезия ва картографияга оид ишлар.

2-боб. Экспертиза ўтказиш тартиби

4. Экспертиза Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги (кейинги ўринларда – Кадастр агентлиги) томонидан мазкур Низомга 1-иловага мувофиқ схема асосида ўтказилади.

5. Кадастр агентлиги томонидан геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар) куйидаги талаблари асосида экспертизадан ўтказилади:

техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар асосида;

геодезия ва картографияга оид бажарилган ишлар ҳақидаги техник ҳисоботлар асосида ўтказилади.

6. Кадастр агентлиги экспертизани тўлиқ ва сифатли ўтказиш учун жавобгардир.

7. Кадастр агентлиги экспертизани ўтказишга ўзининг идоравий мансуб ташкилотлари мутахассисларини жалб қилиши мумкин.

8. Ишлар ижрочилари умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларни якунлаганидан кейин бир ой ичида тегишли материаллар (маълумотлар)ни ва бажарилган ишлар ҳақидаги ҳисоботларни Кадастр агентлигининг Давлат картография-геодезия фондида (кейинги ўринларда – давлат картография-геодезия фонди) тақдим этади.

9. Давлат картография-геодезия фонди тегишли материаллар (маълумотлар) ва бажарилган ишлар ҳақидаги ҳисоботларни қабул қилиб олгандан кейин бир иш кунида экспертизадан ўтказиш учун Кадастр агентлигига тақдим этади.

10. Кадастр агентлиги ўн беш иш кундан ошмаган муддатда ушбу Низомнинг 5-бандида кўрсатилган талаблар бўйича Давлат картография-геодезия фонди томонидан тақдим этилган тегишли материаллар (маълумотлар) ва бажарилган ишлар ҳақидаги ҳисоботларни экспертизадан ўтказилади.

11. Кадастр агентлиги экспертиза натижалари бўйича ижобий хулосаларни “Ишлар ижрочиларининг электрон реестри”га (кейинги ўринларда – Реестр) жойлаштиради ва ишлар ижрочиларини қабул қилинган қарор ҳақида хабардор қилади.

12. Реестр Кадастр агентлиги томонидан юритилади ва унда куйидаги маълумотлар қайд этилади:

ишлар ижрочиларининг тўлиқ номи;

геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар);

иш объектининг номи;

буюртмачининг тўлиқ номи;

ишларни бажариш мақсадлари (техник лойиҳа (ишлар дастури) тўғрисида экспертизадан ўтказилган қарор рақами);

иш объектининг смета баҳоси, масштаби, жойлашуви, ҳажми, бажариш асослари, технологияси;

бажарилган ишларнинг тоифаланганлиги (грифи).

13. Реестр мазкур Низомга 2-иловага мувофиқ шакл бўйича электрон кўринишда юритилади.

14. Реестрга киритилган маълумотлардан очиқ фойдаланиш мумкин.

15. Реестр Кадастр агентлигининг расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

16. Экспертизага тақдим этилган материаллар (маълумотлар) геодезия ва картография фаолиятини техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар, геодезия ва картографияга оид ишларни бажаришга техник лойиҳалар (дастурлар) талабларига, шунингдек, бажарилган геодезия ва картографияга оид ишлар ҳақидаги ҳисоботлар мазмунига номувофиқ бўлса, салбий эксперт хулосаси тузилади.

Салбий эксперт хулосасининг нусхаси экспертиза якунига етганидан кейин уч иш куни мобайнида Кадастр агентлиги томонидан ишлар ижрочиларига юборилади.

Материаллар (маълумотлар), техник лойиҳа ва бажарилган геодезия ва картографияга оид ишлар ҳақидаги ҳисобот салбий эксперт хулосасининг нусхаси билан бирга Кадастр агентлиги томонидан давлат картография-геодезия фондига қайтарилади.

17. Эксперт хулосада белгиланган камчиликлар бартараф этилиб, ўн беш кун ичида белгиланган тартибда Кадастр агентлигига мурожаат қилинади.

Материалларнинг (маълумотларнинг) такрорий экспертизаси ушбу Низомнинг 8–11-бандларида белгиланган тартибда ўтказилади.

3-боб. Низоларни ҳал қилиш

18. Низоли масалалар мавжуд бўлганда, экспертизани ўтказган Кадастр агентлиги фаолияти устидан шикоятлар Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ёки суд томонидан кўриб чиқилади.

19. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси низоли масалаларни 15 иш кунигача ҳал қилиш чораларини кўради ҳамда зарур ҳолларда ушбу мақсад учун махсус шакллантирилган мустақил комиссия текширувини тайинлайди.

Бунда комиссия таркибига бошқа вазирлик ва идораларнинг тегишли мутахассислари жалб қилиниши мумкин.

4-боб. Яқунловчи қоида

20 Мазкур Низом талаблари бузилишида айбдор шахслар қонун ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган геодезия ва картографияга доир материалларни (маълумотларни) экспертизадан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга
1-илова

Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган геодезия ва картографияга доир материалларни (маълумотларни) экспертизадан ўтказиш СХЕМАСИ

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддатлари
1-босқич	Ишлар ижрочилари	Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картография ишларининг барча якуний ва оралик натижалари ҳамда бажарилган геодезия ва картография ишлари ҳақидаги ҳисоботни Кадастр агентлигининг Давлат картография-геодезия фондида тақдим этади.	Геодезия ва картография ишлари тугатилгандан кейин 1 ой ичида
2-босқич	Кадастр агентлигининг Давлат картография-геодезия фонди	Геодезия ва картографияга доир материалларни (маълумотларни) Кадастр агентлигига экспертизадан ўтказиш учун тақдим этади.	1 иш кунда
3-босқич	Кадастр агентлиги	1. Тақдим этилган материаллар (маълумотлар) геодезия ва картография фаолиятини техник тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар, геодезия ва картография ишларини бажаришга техник лойиҳалар (дастурлар) талабларига, шунингдек, бажарилган геодезия ва картография ишлари ҳақидаги ҳисоботлар мазмунига қанчалик мувофиқлигини аниқлайди. 2. Кадастр агентлиги экспертиза натижалари бўйича ижобий хулосаларни “Ишлар ижрочиларининг электрон реестри”га жойлаштиради ва ишлар ижрочиларини қабул қилинган қарор ҳақида хабардор қилади.	15 иш кунда

4-босқич	Кадастр агентлиги	Материаллар (маълумотлар) юзасидан салбий эксперт хулоса олинганда, эксперт хулосани тизим орқали белгиланган тартибда ишлар ижрочиларига юборади.	3 иш кунда
5-босқич	Кадастр агентлиги	Материаллар (маълумотлар) ва улар юзасидаги салбий эксперт хулоса нусхасини давлат картография-геодезия фондида белгилаган тартибда қайтаради.	1 иш кунда
6-босқич	Кадастр агентлиги	Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган, умумдавлат аҳамиятига молик геодезия ва картографияга оид ишларни бажариш натижасида олинган геодезия ва картографияга доир материаллар (маълумотлар)нинг реестрини юритади.	Доимий равишда
7-босқич	Ишлар ижрочилари	Материалларни (маълумотларни) такрорий экспертизадан ўтказишда эксперт хулосада белгиланган камчиликларни бартараф этиб, ушбу схеманинг 1-босқичида белгиланган тартибда мурожаат қилади.	Салбий эксперт хулоса олинган кундан бошлаб 15 иш кун давомида

Изоҳ. Материаллар (маълумотлар) тўғрисидаги якуний эксперт хулоса махфий ёки хизмат доираси грифига мансуб маълумотлар бўлганда, Кадастр агентлиги томонидан белгиланган тартибда ишлар ижрочиларига маълум қилинади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2021 йил “28” июндаги 395 -сон қарорига
2-илова

**Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланадиган
мутахассисларнинг малакасини ошириш ва уларга малака
сертификатини бериш тартиби тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Мазкур Низом геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланадиган мутахассисларнинг малакасини ошириш ва уларга малака сертификатини бериш тартибини белгилайди.

2. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

малака имтиҳони – геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланадиган мутахассисга қўйилган талабларга талабгорнинг мос келишини текшириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлигининг (кейинги ўринларда – Кадастр агентлиги) Геодезия назорати бошқармаси (кейинги ўринларда – Геодезия назорати бошқармаси) томонидан ўтказиладиган имтиҳон;

малака ошириш – тегишли ўқув дастурлари талабларидан келиб чиққан ҳолда геодезия ва картография фаолиятига оид билим талаб этиладиган мутахассисларнинг малака ва кўникмаларини мунтазам равишда янгилаб бориш орқали уларнинг касбий маҳорати оширилишини таъминлашга қаратилган ўқитиш шакли;

малака ошириш ташкилоти – малака ошириш курсларини ташкил этадиган Кадастр агентлигининг Тошкент геодезия ва картография коллежи;

малака сертификати – талабгорнинг малака имтиҳонини муваффақиятли топширганлигини тасдиқловчи ҳужжат;

малака сертификатига эга шахс – геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланиш учун махсус малака сертификатига эга бўлган жисмоний шахс;

махсус ваколатли орган – геодезия ва картография фаолияти соҳасида малака имтиҳонларини ўтказиш ва малака сертификатини бериш ҳуқуқига эга бўлган Кадастр агентлиги;

талабгор – геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланиш учун малака сертификатини олишга талабгор бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер йўналиши бўйича олий ёки ўрта махсус маълумотга эга бўлган жисмоний шахс;

тингловчи – тузилган шартномага мувофиқ малака ошириш курсига қабул қилинган геодезия ва картография фаолияти соҳасидаги мутахассислар;

Ўқув дастури – ўқув курсининг таълим мазмунини, унинг тингловчилар томонидан ўзлаштирилишининг мақсадга мувофиқ усулларини ташкил этишни назарда тутадиган, ахборот манбаи бўлган, мутахассисликларнинг касбий малака талаблари, ўқув курсининг асосий мазмуни ва методик тузилишини аниқлаб берувчи асосий ҳужжат;

Ўқув режаси – блоклар ва ўқув фанларининг номларини, уларни ўзлаштириш учун ажратилган соатлар ҳажмини ҳамда тингловчиларнинг билимларини назорат қилиш шакллари белгилаб берувчи асосий ҳужжат.

3. Малака ошириш ташкилотига ташкил этиладиган ўқув курслари тасдиқланган ўқув дастурлари асосида амалга оширилади.

4. Малака ошириш курсларида ўқув жараёни, қоидага кўра, 20 нафардан ортиқ бўлмаган тингловчилардан иборат гуруҳларда ташкил қилинади.

Бунда аудитория машғулотларининг барча турлари 80 дақиқа давом этади, ўқув машғулотлари оралиғидаги танаффус камида 10 дақиқани ташкил этади.

5. Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланадиган мутахассисларнинг малакасини ошириш ва уларга малака сертификатини бериш ушбу Низомга 1-иловага мувофиқ схема асосида амалга оширилади.

2-боб. Малака ошириш курсларини ташкил этиш тартиби

6. Малака ошириш курсларида ўқув жараёни малака ошириш ташкилоти томонидан ишлаб чиқилган ва Кадастр агентлиги томонидан тасдиқланган ўқув режаси ва ўқув дастурлари асосида ташкил этилади ҳамда машғулотлар жадвали бўйича олиб борилади.

7. Малака ошириш курсларида тингловчилар малака ошириш ташкилоти билан тузилган шартномага мувофиқ тўлов асосида ўқитилади.

8. Малака ошириш курсларида қатнашиш учун онлайн тарзда ёки бевосита малака ошириш ташкилотига қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

паспорт, идентификация ID-карта ёки унинг ўрнини босувчи ҳужжат (нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

олий ёки ўрта махсус маълумот тўғрисидаги диплом ҳамда диплом иловаси (нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

3,5 x 4,5 см ўлчамдаги 2 донга рангли фотосурат;

шартнома шартларига мувофиқ тўлов амалга оширилганлигини тасдиқловчи тўлов ҳужжати нусхаси.

Бунда ҳужжатларни онлайн тарзда топшириш малака ошириш ташкилотининг Интернет жаҳон ахборот тармоғидаги расмий веб-сайти ёки махсус электрон дастурлар орқали амалга оширилади.

9. Малака ошириш курсларига тингловчилар улар билан тузилган шартномага асосан малака ошириш ташкилоти директорининг буйруғи билан қабул қилинади.

10. Малака ошириш курси давомийлиги 72 академик соатдан кам бўлмаслиги лозим.

Давомийлиги 72 академик соатдан кам бўлмаган малака ошириш курсларидан ўтган шахсларга малака ошириш курсларидан ўтгандан кейин бир йилгача малака сертификатини олиш учун малака имтиҳонларини топшириш ҳуқуқи берилади.

11. Малака сертификатига эга бўлган шахс геодезия ва картография фаолиятини амалга оширувчи давлат ташкилотлари, тадбиркорлик субъектлари билан меҳнат шартномаси асосида фаолият кўрсатиши мумкин.

12. Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланувчи юридик шахслар фаолият бошлаши ҳақидаги хабарномани автоматлаштирилган электрон тизим орқали юборишда малака сертификатига эга шахслар билан тузилган меҳнат шартномасининг электрон нусхаси ва малака сертификатининг серия рақамини Геодезия назорати бошқармасига тақдим этади.

3-боб. Малака имтиҳонини топшириш тартиби

13. Талабгор малака имтиҳонини топшириш учун Кадастр агентлигига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

а) мазкур Низомга 2-иловага мувофиқ шаклдаги ариза;

б) талабгорнинг паспорти, идентификация ID-картаси ёки унинг ўрнини босувчи ҳужжат нусхаси;

в) олий ёки ўрта махсус маълумоти тўғрисидаги диплом ва унга илова нусхаси ёки хорижий давлатда олий таълим олганлик тўғрисидаги ҳужжатни тан олиш ҳақидаги гувоҳнома нусхаси ёхуд геодезия ва картография соҳасида касбий қайта тайёргарлик дастури бўйича таълим олганлигини тасдиқловчи ҳужжат нусхаси;

г) малака ошириш курсида ўқиганлиги тўғрисида маълумотнома;

д) 3,5 x 4,5 см ўлчамли тўрт дона рангли фотосурат.

Талабгордан мазкур бандда назарда тутилмаган ҳужжатларни талаб қилишга йўл қўйилмайди.

14. Талабгор тақдим этган ҳужжатлар тўлиқ ва улардаги маълумотлар тўғри бўлиши зарур.

15. Мазкур Низомнинг 14-бандида кўрсатилган ҳужжатлар талабгор томонидан Кадастр агентлигига шахсан, почта ёки электрон алоқа воситалари орқали топширилади.

16. Кадастр агентлиги томонидан ариза тушган кундан бошлаб уч иш куни ичида талабгорга малака имтиҳонини топширишга рухсат бериш ёки рад этиш ҳақида қарор қабул қилинади.

17. Кадастр агентлиги қуйидаги асосларга кўра малака имтиҳонини топширишга рухсат беришни рад этади:

талабгор малака ошириш курсида ўқимаган бўлса;

талабгор тақдим қилган ҳужжатлар тўлиқ бўлмаганда ёки била туриб нотўғри маълумотлар тақдим қилгани аниқланганда.

Бошқа асосларга кўра малака имтиҳонини топширишни рад этишга йўл қўйилмайди.

18. Талабгорнинг малака имтиҳонини топшириши рад этилган тақдирда, Кадастр агентлиги томонидан тегишли қарор қабул қилинади ва талабгорга рад этиш сабаблари кўрсатилган ҳолда қабул қилинган қарор ҳақида уч иш куни ичида ёзма ёки электрон шаклда хабардор қилинади.

19. Малака имтиҳонини топширишга рухсат бериш рад этилган талабгор рад этишга сабаб бўлган камчиликларни 5 иш куни ичида бартараф этиши ва қайта ариза бериши мумкин.

20. Талабгорнинг малака имтиҳонини топширишига рухсат бериш ҳақида қарор қабул қилинганда, талабгор малака имтиҳонини топширишга рухсат берилган шахслар рўйхатига киритилади ва рўйхат малака имтиҳони бошланишидан олдин Кадастр агентлигига топширилади.

21. Малака имтиҳонига қўйилган талабгор малака имтиҳонини ўтказиш санаси, вақти ва жойи ҳақида имтиҳон ўтказиладиган кундан камида 5 кун олдин мобил телефони, почта ёки электрон алоқа воситаси орқали хабардор қилинади.

22. Малака имтиҳонига қўйилган талабгорлар рўйхати ҳамда малака имтиҳонини ўтказиш тўғрисидаги маълумот уни ўтказиш ҳақидаги қарор қабул қилинган кундан бошлаб икки кундан кечиктирмай, Кадастр агентлигининг Интернет жаҳон ахборот тармоғидаги расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

23. Малака имтиҳони гуруҳлар шаклланишига қараб, лекин камида икки ойда бир маротаба ўтказилиши лозим.

24. Малака имтиҳони тест саволлари ва малака имтиҳонини ўтказиш регламенти Кадастр агентлиги директори томонидан тасдиқланади.

25. Малака имтиҳонини топширишда талабгорлар паспорти, идентификация ID-кارتаси ёки шахсини тасдиқловчи бошқа ҳужжатни тақдим этади.

26. Талабгор паспорти, идентификация ID-картаси ёки шахсини тасдиқловчи бошқа ҳужжатни тақдим қилмаганда ёхуд малака имтиҳонига кечиккан тақдирда имтиҳонга қўйилмайди ва малака имтиҳонига келмаган деб ҳисобланади.

27. Малака имтиҳонига кечиккан талабгор навбатдаги малака имтиҳонидаги талабгорлар рўйхатига киритилади ва бу ҳақида мобил телефони, почта ёки электрон алоқа воситаси орқали навбатдаги малака имтиҳони кунига қадар уч иш куни ичида хабардор қилинади.

28. Агар талабгор тегишли тарзда хабардор қилингандан кейин икки мартаба малака имтиҳонини топшириш учун келмаса, тақдим этилган ҳужжатлар талабгорга қайтарилади. Бундай ҳолларда талабгор малака имтиҳонидан ўтиш учун қайтадан ариза билан мурожаат қилиши лозим.

29. Малака имтиҳони тест синови орқали компьютер техникасидан фойдаланган ҳолда талабгорнинг танловига кўра ўзбек, қорақалпоқ ёки рус тилларида ўтказилади.

30. Малака имтиҳонининг шаффофлиги ва холислигини таъминлаш мақсадида уни ўтказиш жараёни узлуксиз равишда овозли видеоёзувга туширилади.

31. Тест саволлари ва уларнинг жавоблари Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакилнинг, Савдо-саноат палатасининг таклифларини ҳисобга олган ҳолда геодезия ва картография соҳасида малака ошириш дастури ва режаси асосида Геодезия назорати бошқармаси томонидан ишлаб чиқилади.

32. Тест саволларини тайёрлаш жараёнида фойдаланилган мавзулар Кадастр агентлигининг Интернет жаҳон ахборот тармоғидаги расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

Қонун ҳужжатларига киритилган ўзгартириш ва қўшимчаларни ҳисобга олган ҳолда тест саволлари янгилаб борилади.

33. Тест синови геодезия ва картография йўналиши бўйича 50 та саволдан иборат бўлади.

Талабгорга малака имтиҳонини топшириш учун бир соат вақт берилади.

34. Тест синовлари ўтказиладиган хонага жадвал, китоб, уяли телефон, компьютер, калькулятор, телекоммуникация воситаларини олиб кириш, бошқа талабгорлар билан суҳбатлашиш тақиқланади.

Ушбу талабларни бузган талабгорлар тест синовлари ўтказиладиган хонадан чиқариб юборилади ва малака имтиҳонидан ўтмаган деб ҳисобланади.

35. Малака имтиҳони ўтказилган кундан бошлаб уч иш куни ичида Геодезия назорати бошқармасининг тест синови натижалари қайд этилган баённомаси расмийлаштирилади ва Кадастр агентлиги директори томонидан тасдиқланади.

36. Малака имтиҳони натижалари қайд этилган баённома Кадастр агентлиги архивида 3 йил муддатда сақланади.

37. Малака имтиҳони натижалари баённома расмийлаштирилган куннинг ўзида эълон қилинади.

38. Талабгорнинг тўғри жавоблар бўйича якуний натижаси 80 фоиз ва ундан юқори кўрсаткични ташкил қилган бўлса, у малака имтиҳонини муваффақиятли топширган деб ҳисобланади.

39. Тўғри жавоблар бўйича якуний натижаси 80 фоиздан паст бўлган талабгор малака имтиҳонидан ўтмаган деб ҳисобланади.

40. Малака имтиҳонидан ўтмаган талабгорлар малака имтиҳонини такроран топшириш ҳуқуқига эга ва икки ойдан сўнг қайта топширишга рухсат берилади.

41. Малака имтиҳонини муваффақиятли топширган талабгорларга малака сертификати берилади.

42. Малака сертификати ёки унинг дубликати Кадастр агентлиги томонидан бепул берилади.

43. Малака имтиҳони натижалари баённома билан расмийлаштирилади, малака имтиҳони масъул ходимлари томонидан имзоланади ҳамда Кадастр агентлиги раиси томонидан тасдиқланади.

4-боб. Апелляция бериш ва уни кўриб чиқиш тартиби

44. Малака имтиҳонидан ўтмаган талабгор имтиҳон ўтказилган кундан бошлаб ўн кун ичида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ кўмитасига (кейинги ўринларда – Давлат солиқ кўмитаси) апелляция бериш ҳуқуқига эга. Апелляция ёзма ёки электрон алоқа воситалари орқали тақдим этилиши лозим.

45. Давлат солиқ кўмитаси 5 иш кун ичида апелляцияни кўриб чиқади ва талабгорга қабул қилинган қарор ҳақида у қабул қилинган кунда ёзма равишда хабар беради.

46. Апелляцияни кўриб чиқиш натижалари бўйича Давлат солиқ кўмитаси томонидан қуйидаги қарорлардан бири қабул қилинади:

апелляцияни қаноатлантириш ва талабгорни малака имтиҳонини муваффақиятли топширган деб ҳисоблаш тўғрисида;

малака имтиҳони натижаларини ўзгаришсиз қолдириш ва апелляцияни қаноатлантиришни рад этиш тўғрисида.

47. Малака имтиҳони натижаларини ўзгаришсиз қолдириш ва апелляцияни қаноатлантиришни рад этиш тўғрисидаги қарор апелляцияда кўрсатилган асослар ўз тасдиғини топмаган ҳолларда қабул қилинади.

48. Давлат солиқ кўмитаси қароридан норози бўлган талабгорлар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда судга мурожаат қилишлари мумкин.

5-боб. Малака сертификатини расмийлаштириш ва бериш

49. Малака сертификати талабгорнинг фотосурати акс эттирилган қатъий ҳисобда турадиган бланкада мазкур Низомга 3-иловага мувофиқ шаклда расмийлаштирилади ва Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида фаолият олиб бориш учун амал қилади.

50. Малака сертификатининг бланкалари қатъий ҳисобда турадиган ҳужжатлар ҳисобланади ва Малака сертификати QR-код (матрик штрихли код) қўйилган электрон шаклда Кадастр агентлиги томонидан шакллантирилиб, талабгорнинг хоҳишига кўра қоғоз ёки электрон шаклда тақдим этилади.

51. Кадастр агентлиги томонидан баённома тузилганидан сўнг уч иш куни ичида картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислиги бўйича малака сертификати расмийлаштирилиб, малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари давлат реестрига тегишли белги қўйилган ҳолда почта алоқаси воситаси орқали ёки ахборот-коммуникация технологияларини қўллаган ҳолда электрон шаклда талабгорга тақдим этилади.

52. Агар талабгор малака сертификати расмийлаштирилган кундан бошлаб уч ой ичида уни олишдан ёзма равишда бош тортса, Кадастр агентлиги мазкур сертификатни бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилади.

6-боб. Малака сертификатини қайта расмийлаштириш ва дубликатини бериш

53. Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахснинг фамилияси ёки исми ёхуд отасининг исми ўзгарган тақдирда, у тегишли ўзгартиришларни тасдиқловчи ҳужжатлар берилган санадан бошлаб бир ой ичида мазкур Низомга 2-иловага мувофиқ шаклда ариза билан мурожаат қилади.

Бунда аризага қайта расмийлаштирилиши лозим бўлган малака сертификатининг асл нусхаси билан бирга тегишли ўзгаришларни тасдиқловчи ҳужжатларнинг нусхалари илова қилинади.

54. Малака сертификати геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслар томонидан ариза берилган пайтдан бошлаб беш иш куни ичида қайта расмийлаштирилади.

55. Янги бланкада қайта расмийлаштирилаётган малака сертификатининг рақами қайд қилинади.

56. Малака сертификатига эга бўлган шахснинг аризасига кўра йўқотилган ёки яроқсиз ҳолга келтирилган малака сертификати ўрнига Кадастр агентлиги томонидан унинг дубликати берилади.

57. Малака сертификати дубликатида унинг аввалги қайд этилган рақами ёзилади ва янги бланканинг юқоридаги ўнг бурчагига “Дубликат” ёзуви кўрсатилган бўлиши керак.

58. Яроқсиз ҳолга келган малака сертификати Кадастр агентлигига қайтарилади ва қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда йўқ қилинади.

7-боб. Малака сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туриш, тугатиш ва уни бекор қилиш

59. Малака сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туриш, тугатиш ва уни бекор қилиш қонун ҳужжатларига мувофиқ Кадастр агентлигининг тегишли қарорига асосан амалга оширилади.

60. Қуйидагилар малака сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туриш учун асос бўлади:

фуқарони белгиланган тартибда муомалага лаёқатсиз ёки муомалага лаёқати чекланган деб эътироф этиш ҳақидаги суд қарори;

малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари томонидан малака ошириш дастури бўйича белгиланган тартибда бир марта малака ошириш талабининг бажарилмаслиги.

61. Қуйидагилар малака сертификатининг амал қилишини тугатиш учун асос бўлади:

малака сертификатига эга бўлган геодезия ва картография мутахассиси ўз малака сертификатини бекор қилиш тўғрисидаги аризани Кадастр агентлигига тақдим этса;

малака сертификатига эга бўлган геодезия ва картография мутахассиси ўз фаолиятини амалга оширишда геодезия ва картография фаолияти билан боғлиқ қонун ҳужжатлари ва мазкур Низом талабларини бузиши;

геодезия ва картография ишларини олиб боришда уларнинг техник лойиҳаларини (ишлар дастурини) тузиш, техник ҳисоботларни расмийлаштириш, шунингдек, уларни техник ҳисобга қўйишда рухсат бериш қарорлари ишларини амалга оширишда нотўғри хулоса (маълумот) бериш.

62. Малака сертификатининг амал қилиши уни тўхтатиб туриш ва тугатиш тўғрисида қарор қабул қилинган санадан бошлаб тўхтатиб турилади ва тугатилади.

63. Малака сертификати қуйидаги ҳолларда бекор қилинади:

малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари ўз малака сертификатини бекор қилиш тўғрисидаги аризани Кадастр агентлигига тақдим этганда;

Кадастр агентлигининг малака сертификатини бериш тўғрисидаги қарори ноқонуний эканлиги аниқланганда;

малака сертификати сохта ҳужжатлардан фойдаланган ҳолда олинганлиги аниқланганда;

суд қарори билан тасдиқланган, геодезия ёки картография ишларининг сифатсиз бажарилиши билан боғлиқ сертификатланган мутахассис-геодезист, топограф, картограф томонидан етказилган зарар ҳақидаги маълумотлар малака комиссиясига юборилганда;

фуқаро (сертификатланган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер)ни бедарак йўқолган деб топиш тўғрисида суд қарори кучга кирган тақдирда;

фуқаро (сертификатланган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер) вафот этганда.

64. Малака сертификатини бекор қилиш тўғрисидаги қарор малака сертификати берилган санадан бошлаб амал қилади.

65. Малака сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туриш, тугатиш ёки малака сертификатини бекор қилиш тўғрисидаги қарор Кадастр агентлигининг Интернет жаҳон ахборот тармоғидаги расмий веб-сайтида эълон қилинади.

66. Малака сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туриш, тугатиш ёки малака сертификатини бекор қилиш тўғрисидаги қарор қабул қилинган куннинг ўзида унинг нусхаси тегишли геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахсларга юборилади.

67. Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслар малака сертификатини бекор қилиш ёки унинг амал қилишини тугатиш тўғрисидаги қарорни олган кундан бошлаб ўн кун ичида ўзининг сертификатини қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда йўқ қилиш, шунингдек, малака сертификатининг амал қилишини тўхтатиб туриш тўғрисидаги қарорни олган кундан бошлаб ўн кун ичида ўзининг сертификатини сақлаш учун Кадастр агентлигига қайтариши лозим.

68. Малака сертификатини бекор қилиш ёки унинг амал қилишини тўхтатиб туриш, тугатиш тўғрисидаги қарор бўйича қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда судга шикоят қилиниши мумкин.

8-боб. Малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари давлат реестрини юритиш

69. Малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари давлат реестрига куйидаги маълумотлар киритилади:

малака сертификатига эга бўлган мутахассиснинг фамилияси, исми, отасининг исми;

туғилган санаси ва жойи;
малака сертификатига эга бўлган мутахассиснинг иш жойи ва лавозими;
малака сертификатига эга бўлган мутахассис билан мулоқот қилиш учун ишлатиладиган телефон рақами, почта манзили (электрон почта манзили);
малака сертификатига эга бўлган мутахассиснинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатлари тўғрисидаги маълумотлар;
малака сертификатига эга бўлган мутахассис ўқиган таълим муассасаси номи;
малака сертификатини бериш тўғрисидаги Кадастр агентлиги қарорининг санаси ва рақами;
малака сертификатини бериш санаси ва рақами;
малака ошириш ҳақидаги маълумот;
фаолиятни тугатиш ёки малака сертификатини бекор қилиш тўғрисида маълумот (малака сертификатини бекор қилиш санаси ва асоси).

70. Малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари давлат реестрининг шакли Кадастр агентлиги директори томонидан тасдиқланади.

71. Малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари давлат реестридаги мавжуд бўлган маълумотлар очиқ фойдаланиладиган маълумотлар ҳисобланиб, қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда геодезия ва картография фаолияти соҳасидаги махсус ваколатли орган томонидан исталган манфаатдор шахсларнинг сўровига кўра белгиланган тартибда тақдим этилиши ҳамда улардан очиқ фойдаланилиши мумкин.

Малака сертификатига эга бўлган картограф, геодезист, топограф, маркшейдер мутахассислари давлат реестри Кадастр агентлигининг Интернет жаҳон ахборот тармоғидаги расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

9-боб. Яқунловчи қоидалар

72. Ушбу Низомни бажариш жараёнида келиб чиқадиган низолар қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳал этилади.

73. Мазкур Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

Геодезия ва картография фаолияти билан
шуғулланадиган мутахассисларнинг малакасини
ошириш ва уларга малака сертификатини бериш
тартиби тўғрисидаги низомга
1-илова

Геодезия ва картография фаолияти билан шуғулланадиган мутахассисларнинг
малакасини ошириш ва уларга малака сертификатини бериш
СХЕМАСИ

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддатлари
1-босқич	Тингловчи	Малака ошириш курсида қатнашиш учун Кадастр агентлигининг Тошкент геодезия ва картография коллежига (малака ошириш ташкилотига) зарур ҳужжатларни малака ошириш ташкилотининг веб-саҳифаси ёки махсус электрон дастур орқали юборди.	Ўз хоҳишига кўра
2-босқич	Малака ошириш ташкилоти	1. Тингловчи билан шартнома тузади. 2. Малака ошириш курсларида ўқув жараёнини малака ошириш ташкилоти томонидан ишлаб чиқилган ва Кадастр агентлиги томонидан тасдиқланган ўқув режаси ва ўқув дастурлари асосида ташкил этади.	1. Тингловчи билан келишган ҳолда 2. Шартнома тузгандан сўнг
3-босқич	Тингловчи	1. Малака ошириш курсларига улар билан тузилган шартномага асосан малака ошириш ташкилоти директорининг буйруғи билан қабул қилинади. 2. Давомийлиги 72 академик соатдан кам бўлмаган малака ошириш курсларидан ўтади.	1. Шартнома тузгандан сўнг 2. Малака ошириш курси давомида
4-босқич	Талабгор	Малака имтиҳонини топшириш учун Кадастр агентлигига зарур ҳужжатларни шахсан, почта ёки электрон алоқа воситалари орқали ариза асосида топширади.	Малака ошириш курсидан кейин ўз хоҳишига кўра

5-босқич	Кадастр агентлиги	<p>1. Тақдим этилган ҳужжатларнинг тўлиқ ва тўғрилигини ўрганади ҳамда малака имтиҳонини топширишга рухсат бериш ёки рад этиш ҳақида қарор қабул қилади.</p> <p>2. Имтиҳон ўтказиш санаси, вақти ва жойи ҳақида имтиҳон ўтказиладиган кундан камида 5 кун олдин мобил телефони (мавжуд бўлганда), почта ёки электрон алоқа воситаси орқали хабардор қилинади.</p> <p>3. Малака имтиҳонини ўтказади.</p> <p>4. Тест синовини натижалари бўйича баённомани расмийлаштиради ва эълон қилади.</p>	3 иш куни ичида
6-босқич	Кадастр агентлиги	<p>Малака сертификатини расмийлаштиради, реестрга тегишли белги қўйган ҳолда почта алоқаси воситаси орқали ёки ахборот-коммуникация технологияларини қўллаган ҳолда электрон шаклда талабгорга тақдим этади.</p>	3 иш куни ичида

Геодезия ва картография фаолияти билан
шуғулланадиган мутахассисларнинг малакасини
ошириш ва уларга малака сертификатини бериш
тартиби тўғрисидаги низомга
2-илова

Ўзбекистон Республикаси
Давлат солиқ қўмитаси
ҳузуридаги
Кадастр агентлиги директориға

_____ *(яшаш манзили)*
_____ да яшовчи
_____ дан
_____ *(ариза берувчи Ф.И.О.)*
_____ *(алоқа телефони)*
_____ *(электрон манзили)*

Ариза

Менга картограф (геодезист, топограф, кадастр-муҳандис, маркшейдер), малака сертификатини олиш учун малака имтиҳонини топширишга/дубликатини беришга*/қайта расмийлаштиришга** рухсат беришингизни сўрайман.

Аризага қуйидагилар илова қилинади:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

20__ йил “__” _____

_____ *(имзо)*

*) Дубликат – йўқотилган ёки яроқсиз ҳолга келтирилган малака сертификати ўрнига.

***) Қайта расмийлаштириш – жисмоний шахснинг фамилияси ёки исми ёхуд отасининг исми ўзгарган тақдирда.

Геодезия ва картография фаолияти билан
шуғулланадиган мутахассисларнинг малакасини
ошириш ва уларга малака сертификатини бериш
тартиби тўғрисидаги низомга
3-илова

Ўзбекистон Республикасининг
Давлат герби тасвири

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги
Кадастр агентлиги

_____
(Геодезия ёки картография фаолияти мутахассисининг)

Расм
учун жой

МАЛАКА СЕРТИФИКАТИ

_____
-сон

20__ йил “__” _____

Картограф (геодезист, топограф, маркшейдер) малака сертификати
Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр
агентлиги томонидан

_____
га

_____
(малака сертификатини олган шахснинг Ф.И.О.)

_____
(жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами)

Кадастр агентлигининг 20__ йил “__” _____ даги қарорига асосан
картограф (геодезист, топограф, маркшейдер) малака сертификати берилди.

_____
(ваколатли шахснинг Ф.И.О.)

_____
(имзо)

М.Ў.

Вазирлар Маҳкамасининг
2021 йил “28” июндаги 395-сон қарорига
3-илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг ўз кучини йўқотган деб
ҳисобланаётган айрим қарорлари
РЎЙХАТИ**

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси ҳудудида кўриқланадиган геодезия зоналари ва геодезия пунктларини кўриқлаш тўғрисидаги низомни тасдиқлаш тўғрисида” 1998 йил 16 февралдаги 69-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 1998 й., 2-сон, 7-модда).

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси ҳузуридаги давлат геодезия назорати инспекцияси тўғрисидаги, ердан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш устидан давлат назорати тўғрисидаги, давлат кадастрлари ягона тизимини яратиш ва юритиш тартиби тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш ҳақида” 2005 йил 16 февралдаги 66-сон қарорига 4-илованинг II бўлими.

